

NOTE ȘI RECENZII

1. **Obsidian** wurde in Butimanu, 36 km. nord-westlich von Bukarest, gefunden. Es handelt sich um das Bruchstück einer kleinen Klinge, einen grösseren Splitter — beide rauchfarbig — und einen kleinen tiefschwarzen Splitter. Es ist noch nicht festgestellt, ob es sich um ungarischen Obsidian handelt. Die Fundstelle weist keine Spuren steinzeitlicher oder steinkupferzeitlicher Kulturen auf. Die Siedlung ist von den bronzezeitlichen Glina III — Schneckenberg. und Bukarest (Tei) — Kulturen belegt. Aus den obenerwähnten Abfallstücken geht hervor, dass die Bearbeitung dieses Gesteins an Ort und Stelle erfolgt sein kann.

Das natürliche Vorkommen von Obsidian ist im Allgemeinen in Rumänien unbekannt, jedoch wurde vor etlichen Jahren¹, nördlich der Stadt Mizil, neben dem Dorfe Călugăreni, von Ingenieur Bolgin zufällig beim Graben eines Brunnen, in 10 m Tiefe, ein Stück von schwarzem Obsidian gefunden.

2. **Răspândirea civilizației tip Gumeluița** in regiunea București atingea la miazănoapte linia însemnată prin așezările dela Glina și Jilava. în faza actuală. a cercetărilor răspândirea acestei civilizației poate fi urmărită și în partea de N. V. a orașului prin descoperirea unei așezări tip Gumelnița la Giulești.

3. **Civilizația tip Gliua III** a fost urmărită de noi în regiunea Snagov și în regiunea Oltenița. Topoarele de luptă de piatră cu buton aparțin acestei civilizației după cum reese din descoperirea unui topor-votiv de lut aflat într'o groapă de locuință timp Glina III dela Ciurel² cât și a două toporașe similare de lut găsite la Fundeni³. Un topor de luptă, de piatră, cu buton a fost găsit într'un mediu Glina III la Butimanu (jud Ilfov)⁴.

4. **Zwei Tumuli**, die wir nördlich von Bukarest, im Bereiche des Dorfes. Căciulați ausgruben, erwiesen sich als schon im Altertum ausgeraubte Brandgräber, welche nach vorgefundenen Resten enge Beziehungen zur mittler-bronzezeitlichen Hügelgräberkultur zeigten. Nichts destoweniger liegen gewisse Anknüpfungsfäden zur Bukarester-Tei-Kultur vor. Auch vom bautechnischen Standpunkt aus (Holzbauten!) sind unsere Hügel sehr vielsagend.

5. **Zum Ausbreitungsgebiet der sogenannten thrakischen Fibeln.** Die Fibeln dieser Typus werden immer zahlreicher nördlich der Donau. Wie schon oben (S. 18 u. S. 20, Abb. 25) angeführt, kommen solche Fibeln auch in Snagov vor, u. zw. in einem latenezeitlichen Milieu. In Snagov fanden wir nämlich zwei

¹ Freundliche Mitteilung von Dr. O. Protescu vom Rumänischen Geologischen Institut. (Gefunden in umgelagerter Schicht pontischen Mergels).

² Dinu V. Rosetti, *Istoria civilizațiilor vechi din regiunea București*, 1935, fig. 3.

³ Inedite, în colecțiile Muzeului Municipiului București.

⁴ *Idem.*

solcher Fibeln, die eine, oben S. 18, Abb. 25 veröffentlichte, die andere diesmal mit facettiertem Bügel, (die wir hier abbilden (Abb. 1). Diese letztere wurde in einem Brandgrabe gefunden, welches typische Hand- und Drehscheiben gearbeitete Ware, und ausserdem zwei Silbermünzen (Dyrrhachium, spät, III.

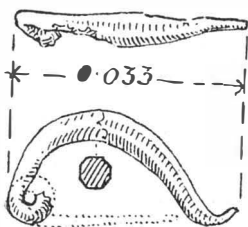

Fig. 1

Serie, und eine republikanische Münze: *Minutia*, C. MIN. AUGURINUS, 129 v. Chr.) enthielt. Eine ähnliche Fibel, wie das Exemplar des Typus mit facettiertem Bügel wurde auf einem Acker in Butimanu, Bez. Ilfov, 36 km. NW. von Bukarest aufgefunden (Abb. 2).

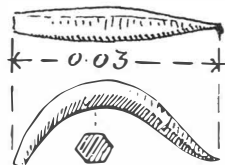

Fig. 2.

6. In Ciurel (vgl. oben S. 53) sind in Wohngruben Scherben zu Tage gekommen, welche einer Kultur angehören, die bisher in dieser Gegend neu ist. Diese Kultur könnte einerseits mit der Kultur Vodastra II, andererseits mit der Kultur Turdas II in Zusammenhang gebracht werden. Zukünftige Forschungen (die schon im Gange sind), werden auch hier die nötige Aufklärung bringen.

Vladimir Dumitreseu: «*D. V. Rosetti, Săpăturile dela Vidra*». (Revista Istorică Română, volumul IV. p. 320 sqq.¹.)

D-l V. D. ne aduce o muștrare pentru a fi vorbit de «sondațiile» «întreprinse de elevii lui Vasile Pârvan». Motivul: «elevii lui Vasile Pârvan au întreprins adevărate săpături sistematice, iar nu sondații». Iată textul meu: «Cele dintâi *cercetări sistematice* asupra trecutului mai îndepărtat al județului Ilfov se datoresc sondațiilor întreprinse după marele războiu, de elevii regretatului Vasile Pârvan — din îndemnul și sub conducerea acestuia. Mai apoi săpăturilor de sub conducerea d-lui Prof. Ion Andrieșescu». Este evident că pentru mine «sondații» înseamnă cercetări sistematice de întindere restrânsă², câtă vreme d-l V. D. nu știu ce sens pejorativ vrea să dea acestui cuvânt. D-sa însuși recunoaște că acele «săpături sistematice» «n'au fost așa de întinse».

D-l V. D. ne mai acuză de «o lipsă prea categorică de modestie» când am afirmat că «săpăturile Muzeului Municipiului au permis cercetătorilor să tragă concluzii mai ample», aceasta pentru că «multe din aceste săpături sunt încă i nedite».

Afirmăm și aici, încă odată, că săpăturile noastre au îngăduit cercetătorilor să tragă concluzii mai ample și anume acelor cercetători cari găsesc de a lor datorie să se țină la curent cu mersul descoperirilor, cercetând muzeele. Săpăturile noastre au scos la iveală, până la prefața celui dintâi număr al publicațiilor Muzeului Municipiului București, două necunoscute civilizații pre-

¹ Aceste necesare lămuriri ar urma în chip normal să fie tipărite în aceeași publicație în care a apărut și recenzia la care ele se referă — «Revista Istorică Română». Nedorind să răpim valoroasei reviste istorice un spațiu prețios, nu am apelat să apară acolo aceste discuții, ce privesc doar pe un colaborator al ei, ci preferăm să le tipărim aici.

² Compară de astfel și I. Nestor (elev al lui Vasile Pârvan) în *Zur Chronologie*, p. 110 și 111 («grössere Probegrabungen» și «Probestiche»).

istorice (tip București-Tei și tip Bordei-Herăstrău), și au mai dat observații stratigrafice în privința civilizațiilor noastre neo — și eneolitice tip Boian A și tip Gumelnița. Asemenea au adus, pe cât era cu putință, pentru prima oară un început de clasificare a civilizațiilor noastre timpurii-medievale. O parte din materialul aparținând civilizațiilor tip București-Tei și Bordei-Herăstrău au fost puse la dispoziția celor cari s'au interesat de mersul cercetărilor noastre ¹, pentru ca să fie aduse mai grabnic la cunoștința celor interesați, altă parte a fost adusă la cunoștință chiar de noi. Deci cercetătorii au avut putința (și alții ar fi putut avea puțința) să tragă concluzii mai ample.

Vorbind de «specialiști» și «diletanți» d-l V. D. omite să lămurească întru cât, principial, un «diletant» face mai puțin decât un «specialist», știut fiind că nici diploma nu scutește uneori pe posesor de diletantism, nici lipsa ei alteori nu interzice accesul în știință. Vrea d-l V. D. exemple?

O «rezervă» cu privire la faza Gumelnița A₁ (identificată pentru prima oară tot de noi) s'ar impune după d-l V. D. pentru că: «In afară de forma vasului dela fig. 16... celălalte elemente aduse de d-sa în discuție (și anume formele vaselor dela fig. 14, 15 și 18) apar la Atmagea și în așa zisa fază Gumelnița A₂. Iar forma vasului din fig. 19 este comună nu numai la Atmagea în această fază, dar și în stațiunea propriu zisă dela Gumelnița (faza A), unde nici măcar stratigraficește nu a putut fi vorba de A₁ și A₂». După cum se poate vedea din publicația mea, p. 14 *sqq.* și 34 *sqq.* cu fig. 14—34 și 44—45, faza A₁ este caracterizată nu numai prin cele câteva forme de vase pe care d-l V. D. încearcă în chip neîntemeiat să le dovedească drept necaracteristice pentru această fază, ci și printr'o întreagă serie de alte elemente pe care d-sa nu le discută, dar dă cetitorului impresia greșită că m'aș bizui numai pe formele citate de d-sa. In afară de aceasta, un specialist nu judecă numai după forma generală a vasului așa cum ea apare dela distanță sau în fotografie, ci și după minime variații ale aceleiași forme, după pastă, ardere, etc. Dacă d-l V. D. își va da osteneala să examineze materialul fazei A₁ în chip complet și după criteriile științifice, ne îndoim că va mai avea vreo rezervă.

D-l V. D. califică drept un «*non-sens*» afirmația noastră: «pentru prima oară aflăm în cuprinsul civilizațiilor noastre preistorice o figurină de os redată plastic», afirmație pe care o pusesem în fața susținerii d-sale categorice: «artistului îi era imposibil să redea în oșul plat formele rotunde ale corpului omenesc». Ar fi «*non-sens*», după d-l V. D. pentru că:

a) «Toate figurinele de os — ca și cele de lut de altfel — sunt prin definiție redade plastic, fiindcă altfel n'ar mai fi obiecte de sine stătătoare»;

b) D-sa s'ar fi referit la «*ronde-bosse*».

Reținem fericita definiție a d-lui V. D. după care orice «obiect de sine stătător» e «prin definiție redat plastic» (deci, bunăoară, și o foaie de hârtie) și bine înțeles nu insistăm...

Dar dacă d-sa s'a referit la «*ronde-bosse*», la ce alt ne-am referit noi când vorbind de «o figurină de os redată plastic» am pus această afirmație în contrast cu cea a d-sale, care povestea despre imposibilitatea artistului de a reda în os formele *rotunde* ale corpului omenesc? Este limpede deci că «figurină de os redată plastic» înseamnă o astfel de figurină care nu mai este plată ca de

¹ Bunăoară d-lui I. Nestor, pentru a sa lucrare: *Der Stand der Vorgeschichtsforschung in Rumänien.*

obicei (formele rotunde fiind redată în acest caz prin ornamente adâncite), ci pe care formele rotunde sunt redată prin relief, adică plastic. Și am afirmat că am aflat o astfel de figurină *pentru prima oară* tocmai deoarece în însăși lucrarea d-lui V. D.¹ nu figurează niciun astfel de exemplar.

Relativ la « cele două așa de clare figurine de os de tipul « en violon », mențin părerea că au folosit la întinderea arcului și nu sunt idoli cum crede d-l V. D., obiectând că « aceste presupuse instrumente s'ar fi rupt, neputând prezenta nicio rezistență tensiunii coardei arcului ». La vremea lor aceste instrumente erau mai rezistente, astăzi de sigur că s'ar rupe după ce au fost calcinate și au stat aproape patru milenii în pământ. Un instrument similar făcut astăzi din aceeași materie și având aceleași dimensiuni nu s'ar rupe (în orice caz s'ar putea face o experiență).

D-l V. D. induce pe cetitor în eroare, când spune: « atunci când am spus că indicația nasului lipsește la figurinele plate de os, ne-am referit la indicarea prin *puncte* » (sublinierea e a noastră) « sau linii incizate și ca atare nu ne puteam referi la nasul tăiat oarecum în relief al unui exemplar din Bulgaria (publicat de Cilinghirov) care, alături de figurina recent aflată la Vidra, constituie de altfel exemple rare ».

Pentru o mai bună edificare reproduc aici partea din lucrarea mea (p. 28) la care se referă d-l V. D.

« *Figurine de os* : celor cunoscute, la noi, se adaugă o variantă nouă (fig. 40) și anume o figurină redată cu nas 74 » (privind figura 40 oricine va putea vedea că nasul e indicat printr'un *punct*!). Reproducem acum nota 74: « In clasificarea pe care o încearcă d-l Vladimir Dumitrescu (*Figurinele anthropomorfe de os*, p. 160), susține că « *nasul nu este niciodată indicat pe figurinele de os* » afirmațiune pe care o înțelegem prin faptul că autorul sus menționat, care a citat în a sa lucrare studiul similar al lui A. Cilingirov « *Kost idoli ot praistoricinoto sliste* », Sbornik XXX, 2 p. 1—54 Sofia 1909. — și deci pare exclus să nu fi avut această lucrare la îndemână — va fi scăpat din vedere să consulte Pl. I, a lucrării citate, în care toate figurinele au nasul indicat ca la figurina noastră; « — (adică printr'un *punct*!) — » ba chiar fig. 1 are nasul redat plastic. Dar însăși d-l V. D. ne spune că din cauza textului bulgar « — (argument de specialist!) — « nu a putut utiliza decât cele două planșe ».

Așa dar, d-l V. D. care a susținut că pe figurinele de os nasul « nu este niciodată indicat » (în genere, fără să fi precizat dacă prin punct sau altfel) nu vede, sau se face mai de grabă că nu vede, că obiecția noastră se referă la redarea nasului prin *punct* pe multe figurine din Bulgaria și pe cea dela Vidra. Iasă dimpotrivă să se înțeleagă: a) că figurinele dela Vidra ar avea nasul redat plastic; b) că noi ne-am fi referit la redarea plastică a nasului; c) că d-sa are încă dreptate a nega existența redării nasului prin puncte. Supozițiile de sub a), b) și c) sunt toate trei inexacte.

Pentru a învedera încă odată felul în care d-l V. D. înțelege să discute în contradictoriu chestiuni de ordin științific în care d-sa și-a exprimat păreri greșite și a făcut greșeli de observație și de interpretare, vom discuta aici mai pe larg chestiunea ăcelor bilobate de os atinsă de d-sa în recenzie. La precizarea noastră că toate ăcele cu dublă spirală plată din civilizația în discuțiune sunt

¹ Vl. Dumitrescu, *Figurinele anthropomorfe de os*. Inchinare lui N. Iorga, Cluj, 1931.

de aramă și nu și de bronz, cum scrisese d-l V. D. (*Revista Istorică Română*, vol. I, p. 412), d-l V. D. observă în recenzie că « dintr'o scăpare din vedere s'a imprimat « ace de de aramă și de bronz », iar apoi numai « ace de bronz », deși evident trebuia scris « ace de aramă ». Și d-sa adaugă, — « odată această rectificare făcută » — *că explicația dată de d-sa*, după care « acele de os cu capul bilobat derivă din cele metalice de aramă— fie cu lobi plăți simpli, fie cu lobi spiralici » rămâne în picioare.

D-l V. D. în primul rând expune în chip *neexact* situația, în al doilea rând face iarăș unele greșeli de amănunt.

În adevăr, în *Revista Istorică Română*, vol. I, p. 412, d-sa după ce interpretează un ac dela Rușciuc cu *dublă spirală plată* și de aramă drept ac de aramă cu *capul plat și bilobat*¹ susține că acele de os cu cap bilobat « derivă în mod cert din acele de bronz cu dublă spirală plată » și citează spre documentare *numai* astfel de ace în *bronz* și din *epoca de bronz*. Așa dar d-sa nu a susținut *niciodată* înainte de recenzia în discuție că acele de os derivă din cele de aramă, după cum în textul d-sale citat nu există *nicăieri* scris « ace de aramă și de bronz » pentru ca apoi să fie vorba prin « scăpare (de vedere) » numai de « ace de bronz » în loc de « evident... ace de aramă ». Citatul « ace de aramă și de bronz » reprodus de d-l V. D. în recenzia d-sale este *imaginar*.

În afară de aceasta, d-l V. D. continuă a vorbi în mod eronat de ace de metal « cu lobi plăți simpli » deși am arătat în lucrarea recenzată (p. 56), că astfel de ace *nu există*, toate acele de metal de acest fel având capul în dublă spirală².

D-lui V. D. i-se pare « nepotrivit » că postulez în *anul 1934* un strat Boian A la Atmagea, stațiune săpată de d-sa, « când acest strat fusese descoperit de noi » (adică de d-l V. D.) « cu trei ani înainte (1931) și adus la cunoștința lumii savante în 1932 (la Congresul Internațional dela Londra) ». Poate să ne spue d-l V. D. de unde puteam afla descoperirea d-sale din 1931 când în *La Chronologia della ceramica dipinta dell'Europa orientale*, p. 297, (apărută în 1930), d-sa vorbește despre cel mai de jos strat dela Atmagea ca fiind Gumelnița A și conținând și elemente Boian A, iar în *Revista Istorică Română*, vol. I, 1931, p. 412 d-sa raportează că cele mai adânci strate dela Atmagea sunt Gumelnița A și când *comunicarea d-sale dela Londra a apărut în cursul anului 1934 după apariția lucrării mele?*

Afirmația d-lui V. D., după care faptul că Gumelnița A e cu totul mai nouă decât Boian A ar fi fost stabilit abia *după* săpăturile dela Atmagea și Vidra poate induce pe cetitor în eroare. De fapt această succesiune stratigrafică și cronologică a fost stabilită prin săpăturile dela Glina (1926) și într'un studiu publicat în 1928 de autorul săpăturilor dela Glina, d-l I. Nestor³. Că după

¹ Greșeală rectificată de noi în lucrarea recenzată de d-l V. D., la p. 56—57, unde am arătat și faptul că acul provine dintr'un mormânt, nu dintr'un strat neprecizat cum afirmase d-l V. D.

² Dealtfel, în chestiunea stratigrafiei și tipologiei acelor de aramă și de os. din *tell*-urile noastre neo-eneolitice vezi o înfirmare a observațiilor și teoriilor D-lui V. D. și la D. Berciu, Săpăturile arheologice dela Tangăru (cu prilejul săpăturilor din *tell*-ul dela Tangăru); Extras din *Buletinul muzeului jud. Vlașca*, I, 1935, p. 33, nota 63.

³ I. Nestor, *Zur Chronologie der rumänischen Steinkupferzeit*, Prähist. Zeitschr. 19, 1928.

aceea d-l V. D. a susținut pe baza unor « observații » greșite că Gumelnița A și Boian A sunt în parte contemporane, pentru ca acum să-și recunoască greșeala, este altă chestiune.

Că nu tot mereu d-l V. D. își retractează greșelile în forma aceasta neobișnuită, reiese și din faptul că în comunicarea dela Londra d-sa a spus că concluzia după care Boian A este mai vechiu decât Gumelnița se sprijină între altele « pe stratigrafia dela Glina ».

Că pentru a se admite succesiunea Gumelnița B-Glina III pe întreg teritoriul civilizației Gumelnița este necesar ca în toate stațiunile cu strate Gumelnița B să se găsească deasupra resturi Glina III, cum crede d-l V. D. este o eroare de metodă a d-sale: Gumelnița B succede, chiar și după d-l V. D., Gumelniței A și totuși există strate Gumelnița A deasupra cărora nu se găsesc elemente Gumelnița B. D-l V. D., ar vrea să oblige pe purtătorii unei oarecare faze sau civilizații să se așeze exact pe toate locurile ce au fost locuite de premergătorilor. De altfel d-l V. D. a mers și mai departe cu acest gen de supoziții. Nu a afirmat d-sa că la Drăgușeni purtătorii civilizației Cucuteni B și C au conviețuit pe aceeași stațiune, dar separați, unii pe platou și alții pe pantă? ¹.

În privința existenței fazei Gumelnița C, am sfătui pe d-l V. D. să aștepte ca cercetările viitoare să o confirme sau să o infirme. Între timp ar fi bine ca d-sa să nu considere că cercetările d-sale dela Gumelnița au epuizat întreaga serie de observații ce s'ar putea face acolo: după cum nu este exclus ca la Gumelnița să existe un strat Boian A și un strat Gumelnița A₁, tot așa nici existența unui strat Gumelnița C acolo nu este așa de îndoelnică cum crede d-sa. Încheind, d-l V. D. afirmă, că mormântului conținând un schelet în poziție chircită, sau chincită, « *Hocher* », dela Vidra dovedește că a « avut perfectă dreptate atunci când în diferite rânduri », a « afirmat că ritul funerar al civilizației tip Gumelnița n'a putut fi incinerarea, ci înhumarea »; În ce ne privește nu avem cunoștință unde d-l V. D. a făcut aceste afirmații « în diferite rânduri ».

După control, putem afirma că:

a) În lucrarea d-sale din « Bul. Com. Mon. Ist. », XXIV, Fasc. 68, 1931 (apărută în 1932) asupra ceramicii pictate sud-est-europene, d-l V. D. nu vorbește nicăieri despre ritul funerar al civilizației Gumelnița. În raportul despre săpăturile d-sale dela Gumelnița d-l V. D. vorbind de un schelet, pe care l-a găsit în strat Gumelnița, conchide că nu avem de-a-face cu un mormânt (Dacia II, 1925, p. 38).

b) Primul și singurul loc unde d-l V. D. atinge chestiunea ritului funerar al civilizației Gumelnița este în revista « Istros », I, 1934 (« Notes sur Cucuteni »), p. 32 și 34—35 unde în adevăr d-sa criticând părerile lui Hubert Schmidt susține că ritul de înmormântare al civ. Gumelnița era *inhumarea* și citează ca singură documentare stațiunea dela Balbunar din Bulgaria;

c) Ori « Notele » d-lui V. D. din « Istros » I, 1934 au apărut *după* ce: 1) noi am adus la cunoștință acest rit de înmormântare, mormântul dela Vidra fiind publicat și reprodus în ziarul « Universul » Nr. 356, 28 Decembrie 1932, cât și în « The Illustrated London News », Iunie 23, 1934 și în lucrarea recenzată; 2) d-l I. Nestor în « Stand der Vorgeschichtsforschung in Rumänien », p. 37. nota 119 și p. 54—55 și în « Prähistorische Zeitschrift », XXIII, 1932, p. 363—364, apărut în 1933, a arătat că ritul de înmormântare al civ. Gumelnița era

¹ Vezi *Istros*, I, 1934, p. 25—26.

Înhumarea, citând ca documentare în afară de Balbunar și alte locuri, printre care și Vidra. Noi am arătat în lucrarea recenzată, (p. 20—21 și 38—39), care a apărut tot înaintea «Notelor» d-lui V. D. același lucru;

d) După cum am mai arătat mai sus p. 80, (nota 1) d-l V. D. nu a cunoscut mormântul Gumelnițean dela Rusciuc, deoarece vorbind despre acul de aramă din acel mormânt spune că nu se știe cărui strat aparține.

Iarăși «inscripțiunile neolitice» dela Cosești. Referitor la nota noastră din *Revista Istorică Română*, III, (1933), p. 358—386, d-l S. (carlat) I. (ambrino) tipărește în aceeași revistă, vol. IV, p. 358, Nr. 61, câteva considerații care se cer întregite cu următoarele precizări.

Noi nu am arătat numai că «d-l Tafrali a luat drept caractere preistorice fragmente din desenele» depe cioburile dela Cosești, ci și că unul din fragmentele reproduse de d-l Tafrali e lucrat la roată, are o inscripțiune *incisată* și este probabil elenistic.

Aceste precizuni, ca și altele pe care le-am adus în nota noastră amintită, le-am făcut nu pe cale logică și nici folosindu-ne de argumente — care pot fi întemeiate sau nu, numai în măsura în care faptele le sprijină — ci pe baza unei examinări atente a *însăși pieselor în discuțiune*.

D-l Vladimir Dumitrescu nu a arătat «imposibilitatea unor asemenea inscripții», cum afirmă d-l S. I., ci a adoptat dimpotrivă punctul de vedere mai potrivit, după care, «principal și aprioric», «nu avem niciun motiv să nu credem în posibilitatea existenței unui alfabet preistoric în regiunile noastre», socotind doar documentarea prezentată de d-l Tafrali drept încă insuficientă.

Noi am arătat că *faptele*, nu logica, nu sprijină ipoteza d-lui Tafrali. Că pentru aceasta am fost «obligați» să ne «deranjăm» la Iași ca să vedem obiectele este un lucru dela sine înțeles: astfel de chestiuni nu se rezolvă în chip strict științific decât prin studiul materialului însuși, nu al unor reproduceri, sau chiar în lipsa acestora. (D. S. I. știe doar: *contra facta non valen argumenta*).

Chestiunea a fost așa dar cu adevărat *rezolvată de noi*. D-l V. Dumitrescu a *discutat-o* numai, — după cum am pomenit chiar în primele rânduri ale notei noastre, din *Rev. Ist. Rom.*